

NVE – Konesjons og tilsynsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Att: Heidi Kannick

Mo i Rana den 21.2.2014

Konesjonssøknad Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk i Rana kommune i Nordland - Tiltakshavers kommentarer til høringsuttalelsene.

Det vises til oversendelsesmail fra NVE datert 2. september 2013 med vedlagte høringsuttalelser. Høringsuttalelsene er grundig gjennomgått og kommentert fortløpende i det etterfølgende. Ranakraft beklager sen tilbakemelding/ kommentarer til høringsuttalelsene.

1. Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen i Nordland har i brev til NVE datert 22.8.2013 fremmet innsigelse mot planene.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative virkningene utbyggingene vil kunne få på fjellrev som er en kritisk truet art. Fylkesmannen frykter at en utbygging av de to kraftverkene med påfølgende inngrep og økt aktivitet/forstyrrelser vil kunne få negative effekter på bestanden i området. Influensområdet for kraftverkene med aktuelle hilokaliteter fungerer her som et bindeledd mellom Saltfjellet og området sør mot Kaldvatnet, der det i regi av avlsprosjekter er satt ut fjellrev. Fylkesmannen viser til fjellrevens status som kritisk truet art som det brukes betydelige offentlige ressurser for å bevare og reetablere. Fylkesmannen trekker også frem at en utbygging med økt aktivitet i området vil øke sjansene for at rødrev kan etablere seg lengre til fjells nå enn tidligere og at dette kan medføre at fjellreven taper i konkurransen mot rødreven, som er en opportunist og ekspert til å nyttiggjøre seg avfall fra mennesker.

For Gubbeltåga kraftverk legger Fylkesmannen også stor vekt på at utbyggingen vil føre til betydelig reduksjon (7,69 km²) av villmarkspregede naturområder. En eventuell utbygging av Gubbeltåga kraftverk vil ifølge konesjonssøknaden medføre en betydelig reduksjon av villmarkspregede naturområder på 7,69 km². I Fylkesmannens uttalelse vises det til at Norge har fått redusert arealet og antallet villmarksprega områder de siste 100 år. Nordland fylke mistet i perioden 1988 – 2003 701 km² villmarkspregede områder, og at dette er mer enn noe annet fylke i Norge.

Tiltakshavers kommentarer:

Tiltakshaver mener Fylkesmannens miljøvernavdeling går imot påfallende mange slike prosjekter på mer eller mindre generelt grunnlag. En slik holdning til utbygging av fornybar energiproduksjon sammenfaller dårlig med regjeringens vedtatte målsetting om økt utbygging av fornybar energiproduksjon.

For å få et bedre kunnskapsgrunnlag om bl.a. fjellrev har tiltakshaver bedt biolog Geir Arnesen ved Ecofact AS om å komme med noen utdypninger samt forslag til mulige avbøtende tiltak i forhold til

de påviste potensielle konflikter mellom fjellrev og en realisering av kraftutbyggingene. Ecofacts notat er vedlagt.

Fjellrev: Det er flere fjellrevhi i influensområdet i en distanse ca 2-4 km fra influensområdet. Konflikten med fjellrev ligner mye på konflikten med reindrift, og går i hovedsak ut på forstyrrelser i anleggsperioden og etterpå. Fjellreven kan yngle i området som ligger nær influensområdet, og dette vil være en svært uheldig konflikt i anleggsperioden. Nå er det imidlertid slik at fjellreven stort sett kun yngler i smågnagerår, og den kan velge mellom en rekke hilokaliteter. Det er derfor mulig å legge anleggsperioden til år der fjellreven ikke yngler i dette området. Biologer kan på forhånd vurdere sannsynligheten for at en får smågnagerår og også avklare hvorvidt det er eller ikke er yngling i de ulike hiene. I år der fjellreven yngler bør området få ligge urørt mellom mars og august. Det er derfor nesten umulig å gjøre anleggsarbeid i slike år uten å få en stor konflikt enten med fjellrev eller reindriften som bruker området om høsten.

Ellers vil fjerning og revegetering av alle inngrep og tilbakeføring av anleggsvei til kjørestærkt terreng være et viktig avbøtende tiltak også i forhold til fjellrev. Det er et klart poeng at tilgjengeligheten for mennesker til influensområdet ikke blir bedre enn den er i dag.

Når det gjelder endring av konkurranseforholdet mellom rødrev og fjellrev i området så har dette blitt kommentert i innsigelse fra Fylkesmannen i Nordland. Det er klart at regulering av større og større arealer til boligformål, industri og annen infrastruktur har økt livsgrunnlaget for rødrev og gjort at den har tatt i bruk større arealer og fortrengt fjellrev. Det er imidlertid vanskelig å se at rødreven skal få et konkurransefortrinn akkurat i dette lokale området på grunn av tiltaket. Dette er et mer regionalt fenomen der den økende mengden rødrev fortrenger fjellrev på en bredere front. Også fjellrev kan nyttegjøre seg av mat i søppel på lignende vis som rødreven.

INON: Tiltakshaver bestrider ikke INON-verktøyet som indikator og politisk virkemiddel i arealbruksutviklingen. Temaet har hatt stort fokus og vært brukt aktivt i arealforvaltningen de senere år. Vi er imidlertid sterkt kritiske til vektleggingen av endimensjonale og avstandsbaserte kriterier slik Fylkesmannen baserer sin argumentasjon på. Tiltakshaver mener det må legges vekt på inngrepets *faktiske* påvirkning på omgivelsene. Svært begrenset innsyn fra de INON-berørte villmarkspregede områdene samt stor avstand (7 – 8 km i luftlinje) fra planområdet til nasjonalparkgrensen, gjør at temaet ikke bør tillegges særlig stor vekt. Planområdet er også skjermet mot innsyn fra den merkede fotruten i sørvest på grunn relativt lang avstand og terrengets topografi. Tiltaksområdet ligger dessuten i et landskapsrom med liten påvirkning på omgivelsene. Avrundede landskapsformer uten landskapsmessige blikkfang reduserer innsynet fra fotruten. Dette innebærer at den faktiske påvirkningen/den visuelle konsekvensen kun blir av lokal karakter og begrenset til nærområdet langs planområdet. INON-Instituttet evner ikke å fange opp hytter, div. lettere installasjoner eller vertikale variasjoner i det aktuelle landskapsrommet. INON-verktøyet blir følgelig en unøyaktig indikator for villmark og uberørt natur i området, og endringene knyttet til dette.

Som avbøtende tiltak for å redusere INON-endringene foreslo tiltakshaver i forkant av befaringen at planlagt terskel / kanalisering oppstrøms elvas østre løp tas ut av planene. I stedet tas dette vannet inn ved at det bygges et sideinntak med pumpe i elvas østre løp like ovenfor samløpet.

Høydeforskjellen mellom inntakene er omtrent 6 – 7 meter. Avbøtende tiltak medfører at bortfall av INON-områder reduseres til beskjedne 2,50 km². Avbøtende tiltak medfører også at lende på berørt elvestrekning i søknadens tabell 2 reduseres fra 2,65 km til 1,90 km. Endringen er vist i vedlegg 3.

2. Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

FNF Nordland har besvart høringen i brev datert 21.8.2013:

I forhold til INON mener FNF at De omsøkte tiltakene vil medføre flere inngrep og økt menneskelig aktivitet og i et område som allerede er utsatt for naturinngrep. Enda mer INON og villmarkspregede områder vil falle bort til fordel for økt kraftproduksjon.

I forhold til friluftsliv mener FNF at selve landskapet og ferdsel gjennom flere landskaps- og vegetasjonssoner og i åpent landskap danner mye av grunnlaget for flotte naturopplevelser i området. Inngrep i det åpne landskapet og den alpine vegetasjonssonen vil være godt synlig og redusere natur- og opplevelseskvalitetene. De omsøkte tiltakene vil påvirke friluftslivet gjennom redusert vannføring, tekniske installasjoner og arealbeslag som igjen vil redusere opplevelseskvalitetene for de som ferdes i området. Økt aktivitet og motorisert ferdsel vil også redusere opplevelseskvalitetene. For FNF Nordland er det viktig at den samlede belastningen for naturmiljø, landskap, opplevelsesverdi og friluftsliv utredes og vurderes før det kan tas stilling til om ytterlige inngrep kan tillates i området.

FNF Nordland konkluderer med å mene at en grundig vurdering av samla belastning er sentralt i konsesjonsspørsmålet for de omsøkte tiltakene i Gubbeltåga og Sølvbekken. Det er flere eksisterende inngrep i området og flere andre inngrep er i planleggingsfasen. Arealbruken vil øke enda mer dersom de omsøkte tiltakene skulle realiseres. Det må videre tas hensyn til det store kraftoverskuddet i regionen og at Rana kommunes vassdragsnatur allerede er sterkt belastet med vannkraftutbygginger.

Det vil i enkelte tilfeller være bedre å utnytte allerede utbygde vassdrag til kraftproduksjon fremfor å gå inn i nye, inngrepsfrie vassdrag og områder. Men det forutsetter en grundig utredning og vurdering av den samlede belastningen på naturmangfold, landskap, friluftsliv og reindrift. FNF Nordland kan ikke se at utbygger har gjort en utredning av samla belastning for disse temaene slik naturmangfoldloven forutsetter. Naturmangfoldloven er slik å forstå at dersom det er gjort et inngrep som forringer disse verdiene, så skal en være svært varsom med nye inngrep. Tidligere inngrep og fremtidige planer om inngrep skal også legges til grunn. FNF Nordland mener det ikke kan tas beslutning om ytterligere inngrep i området før det er foretatt en utredning og vurdering av samla belastning. Det bør også tas hensyn til at omsøkte tiltak vil reduserer landskaps- og opplevelsesverdier og medfører ytterligere tap av villmarkspregede områder.

Tiltakshavers kommentarer:

Ang. temaene INON og friluftsliv viser vi til våre kommentarer ovenfor. Vi overlater til NVE å vurdere forholdet til naturmangfoldloven og avgjøre om det evt. skal gjøres nærmere vurderinger av samla belastning. Imidlertid er tiltakshaver av den oppfatning at konsekvenser og størrelser på synlige konstruksjoner ved planlagt tiltak er svært begrensede sett i forhold til øvrige planer i området, (gruvedrift / dagbrudd i Nasafjellet).

Kraftoverskudd – ny fornybar kraftproduksjon er en nasjonal satsing. For ny vannkraftproduksjon gjelder at utbyggingene må gjøres der stedlige forhold tillater det og hvor naturressursene finnes. Selvsagt også under en miljømessig helhetsvurdering der alle temaer belyses, analyseres og vektlegges.

En utbygging av Sølvbekken kraftverk vil være helt i tråd med forutsetningene om å utnytte allerede utbygde vassdrag til kraftproduksjon bedre, fremfor å gå inn i nye, inngrepsfrie vassdrag og områder. Til dels gjelder dette også for Gubbeltåga, men siden Gubbeltåga er «urørt» oppstrøms samløpet med «kunstige» Sølvbekken kan vi ikke påberope dette for hele Gubbeltåga kraftverk.

3. Statens vegvesen

Statens vegvesen har besvart høringen i brev datert 10.7.2013:

Statens vegvesen opplyser at deres interesser i denne type saker knytter seg til forhold som berører riks- og fylkesveiene. På generelt grunnlag gjør Statens vegvesen oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen. Avkjørselsforhold (nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler) må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad. Avkjørsel skal bygges og vedlikeholdes etter Statens vegvesens retningslinjer. Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom dette blir aktuelt.

Statens vegvesen opplyser at på det nåværende tidspunkt har de ikke ytterligere merknader eller kommentar til søknaden men de forbeholder seg retten til å komme med ytterlige innspill eller eventuell innsigelse senere i prosessen. Statens vegvesen ønsker å unngå innsigelser, og sier de gjerne vil bidra i den videre prosessen dersom det dukker opp problemstillinger hvor de er berørt og hvor utbygger trenger deres uttalelse.

Tiltakshavers kommentarer:

Som det fremgår av søknaden ligger det i planene at eksisterende avkjørsel fra E6 skal benyttes. Det ligger også i planene at det her skal bygges en garasje/driftsbygning ved avkjøringen fra E6 der driftspersonell kan parkere sine biler og evt. ta frem snøscooter / ATV dersom anleggsveien ikke er kjørbær med 4-wd bil.

4. Sametinget

Sametinget har besvart høringen i brev datert 16.8.2013:

Sametinget befarte planområdene i uke 39, 2013. Det ble under befaringen ikke påvist automatisk fredede samiske kulturminner innenfor planområdene. Sametinget nevner i sin uttalelse etter befaring datert 11.11.2013 at det er registrert enkelte samiske kulturminner rundt Randalskåta, men at eksisterende planforslag ikke kommer i konflikt med disse. Sametinget minner videre om aktsomhetsplikten. Skulle det under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktiviteter i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående.

Tiltakshavers kommentarer:

Tiltakshaver tar til etterretning at vi under detaljplanlegging og før eventuell oppstart av anleggsarbeider skal holde en tett dialog med Saltfjellet Reinbeitedistrikt. Dersom det under arbeid i marken skulle fremkomme gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktiviteter i området, vil arbeidet bli stanset og melding sendes Sametinget omgående. Disse forhold vil bli tatt inn i tiltakets prosjektplan.

5. Reindriftsforvaltningen i Nordland

Reindriftsforvaltningen har besvart høringen i brev datert 23.7.2013:

Planområdene for både Gubbeltåga og Sølvbekken ligger innenfor Saltfjellet reinbeitedistrikt. I tillegg har de svenske samebyene Gran og Svaipa beiterett i området.

Reindriften i området: Dette er Nordlands største reinbeitedistrikt med 7 siidaandeler og et øvre reintall på 3500 dyr i vårflokk fastsatt i 2011. Det berørte området blir av distriktet i hovedsak anvendt som vinterbeiteområde. Vinterbeite er minimumsbeite/knapphetsfaktor for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Distriktet opplyser selv at Randalens beskaffenhet som vinterbeite er spesielt da det på grunn av dalretning samt steinete og småkupert terreng svært sjeldent har låste beiter. Snøen legger seg annerledes her og pakker ikke så godt på grunn av de nevnte naturgitte forhold. I tillegg til norske reindriftsinteresser, har også to svenske samebyer beiterett i området (Svaipa og Gran). Dette på grunnlag av konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift og tilhørende bestemmelser i reinbeiteoven. De svenske samebyene bruker områdene på norsk side på sommeren og et stykke utover høsten før de drar østover igjen.

Reindriftsforvaltningens vurdering: Hovedutfordringene med de omsøkte prosjektene i forhold til reindrift vil være følgende: Disse to prosjektene må sees i sammenheng med den planlagte mineralutvinningen i Nasafjell. Nasaprojektet vil dersom det blir realisert tvinge reinen lenger sør mot Randalen og dette området vil i sin tur få en betydelig høyere verdi som reinbeite og som trase for trekk og flytting. Dersom man får en situasjon med anleggsvirksomhet i Randalen parallelt med utvinning av kvarts i Nasa vil dette bli svært kritisk for reindriften. De omsøkte prosjektene ligger svært nært svenskegrensen og innenfor konvensjonsområdene. Anleggsvirksomhet i slike grenseområder mellom flere ulike reinflokker vil kunne gi forstyrrelser som resulterer i sammenblandinger av flokkene, noe som i sin tur gir mye ekstraarbeid og ekstraavgifter for reineierne.

Som nevnt er vinterbeite minimumsbeite for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Det innebærer at et hvert tap av vinterbeiteområder vil virke direkte negativt inn på distriktets produksjonspotensial.

Reindriftsforvaltningen viser til Regional plan for små kraftverk som legger til grunn at minimumsbeiter skal tillegges stor verdi for reindriften når søknader skal vurderes.

Reindrift er en næring som må utøves etter prinsipper om bærekraftig bruk av arealer og beiteressurser og med utgangspunkt i reinens biologi. Dyrene utnytter svært marginale ressurser som har begrenset tilgjengelighet på vinteren. Dette samt dyrenes naturlige skyhet gjør dem svært sårbar for forstyrrelser. Særlig gjelder dette på vinteren og våren. Reindriftsforvaltningen understreker derfor viktigheten av at de forvaltningsprinsipper som ligger til grunn for norsk naturforvaltning må komme til anvendelse når konsekvenser for reindrift skal vurderes i konsesjonsprosesser. Særlig er det

viktig at samlede belastninger/sumvirkninger blir vurdert og at en lar føre var-prinsippet komme til anvendelse dersom det hersker usikkerhet om tiltakenes effekt på reindriften.

Konklusjon: Reindriftsforvaltningen fraråder at det gis konsesjon for Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverker. Fraråding er begrunnet i at disse tiltakene sammen med kvartsutvinning i Nasafjell vil være svært kritisk for reindriften og i verste fall bidra til at et relativt stort og svært viktig område vil falle bort som reinbeiteområde. Videre er det svært uheldig med forstyrrelser i områder hvor sammenblandinger av flere ulike reinflokker kan bli en stor utfordring. Dersom de omsøkte tiltakene mot fraråding skulle få konsesjon anmoder Reindriftsforvaltningen på det sterkeste at konsesjonen forutsetter at uttak av kvarts i Nasafjell ikke blir en realitet.

6. Saltfjellet Reinbeitedistrikt

Saltfjellet Reinbeitedistrikt v/ Per Thomas Kuhmunen har besvart høringsen i brev datert 16.8.2013:

Saltfjellet reinbeitedistrikt består av 7 siidaandeler med 33 manntallsførte personer som henter sitt virke fra reindriften. Reinbeitedistriktet har et godkjent øvre reintall på 3500 rein før kalving, og rundt 5500 etter kalving. De kan vise til en jevn og stabil reinflokk og produksjon over mange år med god produksjon og høye slaktevekter. Rein fra distriktet er attraktiv hos rein oppkjøpere i mat produksjon. Området brukes i hovedsak som høst, vinter og vår-vinter beiteområde, og i tillegg som paringsområde.

Området brukes også som trekk og flytte vei til og fra Saltfjellet- Andfjellet/ Virvassdalen. En eventuell anleggsvirksomhet i området vil være negativt under de periodene hvor rein oppholder seg i området. Økt utbygging og aktivitet vil føre til redusert beiteland og forstyrrelse av beitende rein med den konsekvens, dårligere kondisjon og kalveoverlevelse.

Saltfjellet reinbeitedistrikt mener anleggsdrift i området i hovedsak vil legge beslag på det meste av beiteareal i hele dalgangen under anleggsperioden. Dette da den økte trafikken inn til planlagte anleggsområde vil gå etter "Nasa" veien. Som kjent er trafikk og økt trafikk meget forstyrrende i et ellers forholdsvis rolig område. Beitet på begge sider av eksisterende vei opp etter "Nasa veien" og i Gubbelådalen ellers, er av god kvalitet og viktig beiteland.

Dagens trafikk inn i området foregår stort sett etter eksisterende vei opp til kraftverket. Da veien er av dårligere standard, så har det ikke vært stor trafikk inn i området. Dette også da veien snør ned på vinteren, og det med sin naturlige grunn hindrer trafikk inn i området. Det er heller ikke anlagt noen brøytet parkering i nærheten av avkjørselen til "Nasa" veien. Dette anser vi som positivt, da brøytet parkering vil legge til rette og oppfordre folk til å ferdes i området vintertid. Forsker Ingunn Vistnes har gjort forskning som viser at rein har en unnvikelses adferd på 2-5 km fra inngrep i reinbeiteområdet. Økte forstyrrelser i Nasa fjellet vil føre til at flokken vil trekke vestover, og medføre økt påkjørsel av rein på vei og jernbane over Saltfjellet. Hardere beitetrykk på andre beiteområder med følger som overbeite og dårligere kondisjon. Økt sammenblanding med svensk rein vil også være en av de negative konsekvensene.

På grunnlag av de konsekvenser som reinbeitedistriktet vil bli påført er Saltfjellet reinbeitedistrikt derfor negativ til nye inngrep og forstyrrelser i reindriftsområde.

7. Svaipa sameby

Svaipa sameby v/ ordförande PerOlof Valkeapää har besvart høringsen i brev datert 8.8.2013:

Reindriften bemerker at innenfor planområdet har Svaipa sameby og Grans sameby beiterettigheter, med om lag et 20-tals reindriftsforetak. Dette reguleres av den svensk- norske reinbeitekonvensjonen. Reindriverne fra Sverige bruker området fra mai - november måned, da man flytter reinene østover forbi reinskillene. Reindriften mener at etablering av de omsøkte kraftverk sammen med det planlagte kvartsbruddet i Nasafjellet vil sette kraftige begrensninger og umuliggjør en praktisk og velfungerende reindrift. Svaipa sameby har en reinvokterstuga i Randalen ca. 5-600 meter fra E6, kalvmerkingsområdet ved Silbojaure samt en reinvokterstuga ca. 2 km nordost Silbojaure. Ved varme somrer med vestlige vinder vil mye rein fra Svaipa og Gran søke seg til dette området. Reindriften frykter at arealinnskrenkinger og beitebortfall vil medføre økende sammenblandinger av rein til andre samebyer i Sverige og reinbeitedistrikt i Norge. Økt bevoktning vil medføre økte kostnader. Langvarig opparbeidede relasjoner og samarbeid mellom reineierne vil raseres og reinens naturlige vandringshinder avskjæres.

Svaipa sameby v/ styrelseledamot Nils-Gustav Andersson har kommet med flere bemerkninger i brev datert 22.9.2013:

Inledningsvis vill Svaipa sameby påpeka att den utredning som lämnats in med ansökan om koncessionen uppvisar påtagliga brister när det gäller renskötseln som bedrivs av Svaipa sameby. Svaipa sameby ser stora problem med en etablering av ett kraftverk i Gubbeltåga. Nasafjällområdet används av Svaipa samebys renar under barmarksperioden. När snön sedan kommer används området för samling och renarna kan bevakas där. Hela Nasafjällsområdet är ett viktigt uppsamlings- och trivselsområde för samebyns renar. Området har topografiska och biologiska förutsättningar som gör att renarna drar sig dit och att de naturligt stannar där. Området öster om Silbojaur är mer av ett genomströmningsområde. Stenar, bete och topografien gör att renarna snabbt passerar där och söker sig till Nasafjällsområdet, där de lättare kan hanteras. Det är helt avgörande att ha tillgång till områden där renarna stannar till och kan vistas under samlingar och för längre perioder av bete för att renarnas kondition inte ska påverkas negativt. Området är också viktigt för att undvika sammanblandningar med Saltfjell och Semisjaur Njargs sameby. Nasafjällsområdet kan inte ersättas med andra områden inom samebyns marker. Om renarna inte kan nyttja detta område i den omfattning som sker idag minskar samebyns betesresurser markant. Bedömningen är att det kan röra sig om bete för upp emot tvåtusen renar under sex månader. En förlust av ett sådant område får givetvis mycket stora negativa ekonomiska konsekvenser för samebyn och de enskilda företagen. Det finns en uppenbar risk för att något företag måste avvecklas om betesresursen minskar. I Nasafjällsområdet finns också en anläggning som används främst under kalvmärkning. Det visar också på områdets betydelse för samebyns verksamhet. Just nu hotas hela området av den kvartsbrytning som planeras på Nasafjäll. Den etablering av ett kraftverk som nu planeras måste ses i detta sammanhang. Den plats där etableringen av ett kraftverk nu planeras ligger i ett område som används vid flytt mellan Nasafjäll och Andfjäll, ett annat centralt betesområde för samebyns renar. Där verket ligger finn en svårpasserad passage. Bäckområdet är stenigt och kuperat. Det finns branta kanter och det är

svært att ha overblikk over renarna vid flytting. Det er sammanfattningsvis dålig flytterrang. Derfor måste det finnas goda förutsättningar för att kunna passera området, särskilt Ranndalsälven och Sölvbäcken. Det är lätt att förlora renar där och renarna vill inte lämna Nasafjäll som är ett trivselområde, utan vill vända om dit. Förra året under vårsommaren skulle renarna tas därifrån. Personer gick på marken och helikopter användes i sju timmar för att genomföra passagen förbi området.

En etablering av ett kraftverk kan komma att försvåra flyttingen förbi området ytterligare. Derfor anser Svaipa sameby att etableringen av ett kraftverk inte kan genomföras utan att ansvarigt företag hittar en lösning genom förhandlingar med Svaipa sameby.

Sammanfattningsvis motsätter sig Svaipa sameby koncessionen i detta läge.

Övrigt

Vi vill också påpeka att det finns felaktig information om den gränsöverskridande renskötseln i ansökan. Renskötseln pågick gränsöverskridande redan innan nationalstaterna bildades. Genom 1751 års Lappkodicill erkände staterna den gränsöverskridande renskötseln. Genom efterkommande konventioner har denna renskötsel preciserats. Sedan 2005 finns ingen gällande konvention. Det har pågått långdragna förhandlingar mellan staterna. Det förslag som nu har undertecknats har inte accepterats av de samiska parterna. Derfor finns idag ingen gällande konvention.

Svaipa sameby grundar därför sin rätt att använda på marken i sedvanerätt, alders tids bruk. Det innebär att samebyn är en sakägare som företaget måste hitta en lösning med genom avtal innan verksamheten kan förverkligas.

Tiltakshavers kommentarer til høringsuttalelser fra Reindriftsforvaltningen i Nordland, Saltfjellet reinbeitedistrikt og Svaipa sameby:

For å få et bedre kunnskapsgrunnlag har Ranakraft bedt biolog Geir Arnesen ved Ecofact AS om å komme med noen utdypninger samt forslag til mulige avbøtende tiltak i forhold til de påviste potensielle konflikter mellom reindrift og en realisering av kraftutbyggingene. Ecofacts notat er vedlagt.

Reindrift: Influensområdene for de to utbyggingene overlapper med beiteområder for rein. Området brukes mest om høsten og om vinteren. Det går dessuten en flyttlei som krysser Gubbeltåga i nærheten av inntaksområdet for dette prosjektet som trolig brukes om høsten. Hovedkonflikten med reindriften i området er at det blir omfattende forstyrrelser i området i forbindelse med anleggsperioden, og potensielt vedvarende forstyrrelser som følge av at det blir mer folk i området. Reinen vil gjøre unnvikende manøvrer da den støter på folk. Dette gjør at den bruker mer energi og beiter mindre i dette området. Området får derfor en redusert verdi som beiteland og dette har en negativ effekt på reindriftsnæringen.

Noe av den negative effekten kan avbøtes. I forhold til anleggsperioden kan aktiviteten styres slik at den avsluttes på sensommeren før reinen kommer til området. Forstyrrelsene for rein i anleggsperioden vil da bli vesentlig mindre. Ellers kan de fysiske inngrepene i området gjøres temmelig usynlige etter at anlegget er ferdigstilt. Den nedgravde rørgaten vil i liten grad forstyrre reinen, og anleggsveien kan tilbakeføres til det en kaller for kjøresterkt terreng. I praksis vil dette si en overflate som har en topografi og et substrat som ikke blir nevneverdig påvirket av at kjøretøyer krysser den, men som estetisk ikke skiller seg særlig fra naturområdene rundt. På denne måten blir

ikke området lettere tilgjengelig for turgåere og andre som vil ta seg inn i terrenget, og forstyrrelsen for rein vil neppe bli særlig annerledes enn i dag når anlegget er i driftsfase.

Reindriften vil ha en viss nytte av adkomstanleggene, spesielt den planlagte «bunnbrua» nedenfor eksisterende vanninntak i Gubbeltåga, der det i dag er problematisk¹ å krysse elva med snøscooter og evt. andre terrengkjøretøy, spesielt i barmarks perioder og perioder med lite snø. Tiltakshaver foreslår som ytterligere avbøtende tiltak at evt. nye adkomstveier til vanninntakene stenges for allmennheten med låsbare bommer, der bare virksomheter med særlige interesser (kraftverksdrift og reindrift) får anledning til å benytte veiene, (som nedgraderes til kjøre sterkt terreng som tidligere omtalt).

Dersom NVE innvilger konsesjon vil tiltakshaver strekke seg langt for å inngå minnelige avtaler med aktuelle reindrivere om økonomisk kompensasjon for ulemper som anleggsvirksomheten og forstyrrelser i driftsfasen som kraftverkene påfører reindriften i området. Dersom slike forhandlinger ikke fører frem til minnelige avtaler, er tiltakshaver innforstått med at erstatningsspørsmålet kan bringes inn for de alminnelige domstolene for endelig avgjørelse.

8. Rana kommune

Rana kommune behandlet saken den 15.8.2013 i møte i Miljø-, plan- og ressursutvalget.

Utdrag fra saksutredningen:

Det berørte område ligger i gjeldende kommuneplan innenfor arealkategorien LNF-1 og er i planen ikke på lista blant de vassdrag som kommunen har vurdert kan tillates bygging av mindre kraftverk. Blir konsesjon gitt må tiltakshaver, før utbygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anleggene i LNF-1 område. I kommuneplanens retningslinjer er inntatt at der det åpnes for bygging av mindre kraftverk skal vannveien som hovedregel graves ned og tildekkes. I tillegg er inntatt i planens retningslinjer at det tillates ikke bygging av permanent veg til kraftverkets inntak.

I forhold til konsesjonssøknadene for Gubbeltåga og Sølvbekken mener kommunenes administrasjon at konfliktpotensial kort oppsummert angår følgende:

Natur- og kulturlandskap: De største konfliktenes knytter seg til reguleringer i Gubbeltåga (i konsesjonssøknaden Randalselva) opp mot Saltfjellet, (altså ikke den omsøkte Gubbeltåga). Randalselva (i konsesjonssøknaden Gubbeltåga) opp Sør-Randalen er ikke nevnt med spesielle kvaliteter.

Naturmiljø og verneinteresser: Konfliktpotensial i forhold til vassdragsutbygging vurderes som lavt. Det er ikke påvist spesielle verdier knyttet til vassdragene, og potensialet for slike virker også lite.

Friluftsliv og reiseliv: Konfliktpotensialet omhandler i størst grad områdene langs Gubbeltåga (i konsesjonssøknaden Randalselva) opp mot Saltfjellet, (altså ikke den omsøkte Gubbeltåga).

Reindrift: Under forutsetning at eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter aktuelle område til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene være ubetydelige.

¹ Opplysning fra svenske reindrivere.

Kommuneadministrasjonens konklusjon: Deler av området er i dag betydelig preget av menneskelig virksomhet. En anleggsvei går gjennom Sør-Randalen og fram til berørt område. Veien er bygget i tilknytning til eksisterende vanninntak/overføringstunnel i Randalselva (i konsesjonssøknaden Gubbeltåga). Denne inntaksdammen, samt steintipp i forbindelse med tunnelanlegget er godt synlig i landskapet. Sølvbekkens løp i dag er endret som følge av eksisterende kraftutnytting i området. Både demning og tjern på kote 784 og flere små demninger langs elva er synlige elementer i tilknytning til dette. Områdene i Randalselva (i konsesjonssøknaden Gubbeltåga) oppstrøms Sølvbekkens utløp i elva er imidlertid ikke preget av tidligere inngrep. Fra kommunens side kan en utbygging som omsøkt kunne anbefales – og da spesielt lagt til grunn de inngrep som allerede er foretatt i området. Selv med utgangspunkt i områdets historikk er vår vurderingen at virkningene av nye inngrep ønskes redusert så mye som mulig. Derfor foreslås det at evt. konsesjonsvilkår fastsettes minstevannføring i begge berørte elveløp. Videre skal rørgatene (vannvei) graves ned evt. tildekkes (for så vidt slik som omsøkt). Anleggsveiene fra kraftstasjon til vanninntakene skal fjernes etter endt anleggsvirksomhet i tråd med generell bestemmelse i gjeldende kommuneplan. Videre er vår vurdering at ved utføring av kraft fra området skal dette så langt som mulig skje ved kabler i bakken. Blir konsesjon gitt må tiltakshaver, før utbygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anleggene i LNF-1 område. Kommunens merknader er inntatt i administrasjonens forslag til vedtak

Kommunens vedtak: Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon etter vannressurslovens § 8 for bygging og drift av Gubbeltåga kraftverk og Sølvbekken kraftverk i hhv. Randalselva og Sølvbekken. Vedtaket forutsetter at det i konsesjonsvilkårene gis bestemmelser om tilstrekkelig stor minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannsføring – jfr. vannressurslovens § 10 - av allmenne hensyn samt hensynet til naturmiljøet. Dette gjelder begge berørte elvestrekninger i Randalselva og Sølvbekken. Ved eventuell gitt konsesjon kreves at rørgatene (vannveiene) i henhold til søknaden skal graves ned eller tildekkes. Fremtidig utføring av kraft fra området skal skje ved kraftkabler lagt i bakken. Etter endt anleggsvirksomhet skal anleggsveier fra kraftstasjon og opp til vanninntakene fjernes og terrenget i størst mulig grad tilbakeføres til opprinnelig terreng. Før utbygging kan igangsettes må utbygger søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anlegget i LNF-1 område.

Tiltakshavers kommentarer:

Utbygger er glad for at Miljø- plan- og ressursutvalget (MPR) i Rana kommune anbefaler at det kan gis konsesjon til utbygging av kraftverkene. Utbygger er innstilt på å imøtekomme kommunens forslag for å begrense noen av tiltakets negative konsekvenser. Det er i søknaden for Gubbeltåga foreslått en minstevannføring som er større enn alminnelig lavvannsføring slik kommunen foreslår. For Sølvbekken ligger det i planene at man ikke skal slippe minstevannføring, fordi dette er en kunstig elv. Ut fra en helhetsvurdering er man kommet til at restvannføringen fra flomoverløp og overløp ved stans grunnet for lite vann samt tilsig fra restfeltet nedstrøms vanninntaket er tilstrekkelig til å opprettholde evt. uoppdagede biologisk mangfold-verdier i den kunstige elva. Tiltakshaver er imidlertid innforstått med at det er NVE som bestemmer endelig minsteslipp i en evt. vassdragskonsesjon.

Det ligger i planene at rørgatene graves/sprenges ned og tildekkes helt. Tiltakshaver foreslår under NVE-befaringen at kraftlinjen kan legges som jordkabel i en kabeltrase som ligger noe lavere i

terrenget enn der luftlinjetraseen i søknadene er inntegnet. Etter en ny oppdatert vurdering mener man at det synes å være tilstrekkelig med løsmasser her til nedgraving av jordkabel. Skånsomme inngrep og god byggeskikk vil ligge til grunn for utbyggingen.

9. Nordland Fylkeskommune

Nordland Fylkeskommune behandlet saken som fylkesrådsak i møte den 27.8.2013.

Sammendrag fra saksutredningen:

Med bakgrunn i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland, anbefaler fylkesrådet at det blir gitt konsesjon for bygging av Sølvbekken kraftverk, dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke får negative konsekvenser for rødlistede arter, og at de negative konsekvensene for reindrift minimeres.

Fylkesrådet ber om at tiltakets konsekvenser for fjellrev utredes nærmere, og at det dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev, før det kan gis konsesjon.

Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til bygging av Gubbeltåga kraftverk. Hovedbegrunnelsen er de negative konsekvensene tiltaket vil få for villmarkspregede INON-områder. Det er også knyttet usikkerhet til tiltakets konsekvenser for fjellrev. Fylkesrådet vil på nytt vurdere om Gubbeltåga kraftverk kan anbefales dersom tiltaket tilpasses slik at negative konsekvenser for miljø og reindrift minimeres. Det må i så fall utredes og dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev.

Fylkesrådets vedtak:

- 1. Med bakgrunn i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland, anbefaler fylkesrådet at det blir gitt konsesjon for bygging av Sølvbekken kraftverk, dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke får negative konsekvenser for rødlistede arter, og at de negative konsekvensene for reindrift minimeres. Fylkesrådet ber om at tiltakets konsekvenser for fjellrev utredes nærmere, og at det dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev, før det kan gis konsesjon.*
- 2. Fylkesrådet fraråder NVE å gi konsesjon til bygging av Gubbeltåga kraftverk. Fylkesrådet vil på nytt vurdere om Gubbeltåga kraftverk kan anbefales dersom tiltaket tilpasses slik at negative konsekvenser for miljø og reindrift minimeres. Det må i så fall utredes og dokumenteres at tiltaket ikke medfører negative konsekvenser for fjellrev.*
- 3. Dersom det blir gitt tillatelse til de omsøkte tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med Vannforskriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:*
 - a. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
 - b. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.*
 - c. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur. Kraftledning bør vurderes lagt i grøft langs med vei. I et alpint landskap, bør alternativer til sprengt grøft vurderes.*
 - d. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller*

unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.

4. Fylkesrådet ber NVE om å følge opp § 14 i vannforskriften.

Tiltakshavers kommentarer:

Ut fra hva som er foreslått av avbøtende tiltak nevnt ovenfor når det gjelder temaene fjellrev og reindrift, mener tiltakshaver at forutsetningene ligger til rette for at NVE kan tolke Fylkesrådets vedtak positivt i forhold til å gi konsesjon til kraftutbygging både for Sølvbekken og Gubbeltåga. Tiltakshaver vil imidlertid stille seg positivt hvis NVE ber om ytterligere dokumentasjon rundt temaene fjellrev og reindrift, for å belyse evt. ytterligere negative konsekvenser samt evt. foreslå enda flere avbøtende tiltak.

Tiltakshaver er ellers innstilt på å etterfølge de krav og betingelser som blir stilt i en evt. konsesjon, jfr. fylkesrådets vedtak pkt. 3.

10. Statkraft Energi AS

Statkraft Energi AS har besvart den offentlige høringen i brev datert 16.8.2013.

Statkraft er bekymret for at utløpet fra planlagt kraftstasjonsbygning blir liggende for nært deres eksisterende bekkeinntak og at dette kan påvirke inntaket negativt. Statkraft ber derfor om at utløpet legges så langt unna som praktisk mulig, og i alle tilfeller utenfor deres eiendomsgrenser ved inntaket. Statkraft er videre bekymret for at gravearbeid og anleggsarbeid i vassdraget i forbindelse med byggearbeidene vil medføre økt massetransport, bygningsmaterialer, m.m. i elven som vil føres ned til inntaket og skape driftsproblemer for Statkraft – med påfølgende tilstopping av inntaksrist og tap av vann og produksjon. Statkraft er bekymret for at byggearbeidene vil medføre økt behov for tømning av sandfang, og sier at evt. ekstrakostnader som dette vil medføre må dekkes av konsesjonssøker. Statkraft er også bekymret for konsekvenser ved evt. uforutsette utslipp av forurensende stoffer fra anleggsvirksomheten, og påpeker at elvestrekningen er svært kort før evt. forurenset vann forsvinner ned i inntaket og overføres til nye vassdrag.

Statkraft forutsetter at utbygger kommer til enighet med dem om en avtale som regulerer midlertidig bruk av arealer i byggefasen og forhold knyttet til bruk av anleggsveien som i dag eies av Statkraft. Statkraft gjør videre oppmerksom på risiko for kraftige luftutblåsing fra bekkeinntaket. Statkraft påpeker videre at de ikke vil ta ansvar for evt. produksjonstap konsesjonssøker vil få som følge av vedlikehold de vil til tider vil ha på sine eksisterende sperredammer i Sølvbekken. Dersom eksisterende steintipp ved Gubbeltåga blir berørt av tiltaket forutsetter Statkraft at dette må skje i samråd med dem og NVE på en slik måte at Statkraft ikke får økte kostnader eller økt ansvar knyttet til tippen. Statkraft bemerker videre at det til tider kan bli stort vannføring over inntaket og tar ikke ansvar for evt. skader dette evt. vil kunne få på veien nedstrøms inntaket i Gubbeltåga. Til slutt oppsummerer Statkraft i sitt høringsbrev at det er viktig at omsøkt tiltak ikke må medføre økte driftsproblemer i inntaket i Gubbeltåga, forurensning ikke må forekomme samt at det etableres en avtale som styrer praktiske forhold knyttet til vei- og arealbruk.

Tiltakshavers kommentarer:

Tiltakshaver stiller seg undrende til flere av Statkrafts problemstillinger, men vil på ingen måte bagatellisere at det under et slikt utbyggingsprosjekt vil være flere av de risikoforhold som Statkraft

nevner som kan inntreffe. Derfor er tiltakshaver innstilt på å inngå en avtale med Statkraft som regulerer alle tenkelige forhold som kan oppstå og som evt. kan ha negative konsekvenser for Statkraft. Tiltakshaver mener det er positivt at Statkraft signaliserer at de er villige til å inngå en slik avtale, inkl. bruk av eksisterende anleggsvei fra Randalsvollen og innover til inntaket ved Gubbeltåga.

11. Helgelandskraft

Helgelandskraft AS har besvart den offentlige høringen i brev datert 25.6.2013:

HK bemerker at det ikke er linjekapasitet i eksisterende 22kV distribusjonsnett i området til å ta imot produksjon fra Sølvbekken og Gubbeltåga kraftverk. HK viser til nettanalyse utarbeidet av Norconsult som var vedlagt konsesjonssøknaden. HK har i brev datert 4.6.2013 til Mo Industripark bedt de se på mulighet for tilknytning av planlagte kraftverk til deres 132kV nett. HK vurderer en tilknytning til 22kV distribusjonsnettet å ikke være samfunnsmessig rasjonell, og at det i dette tilfellet er MIP som har tilknytningsplikten.

Tiltakshavers kommentarer:

Mo Industripark AS har besvart HKs brev den 16.9.2013, (vedlagt). MIP bekrefter at det er ledig kapasitet på 132kV linjen som går mellom Svabo – Ørtfjell, samt at det vil være fullt mulig å tilknytte ny produksjon både på 22 kV og 132 kV ved Ørtfjell.

Det er flere andre utbyggingsplaner i samme området, bl.a. MiljøEnergi Nordland AS sine utbyggingsplaner for Messingåga kraftverk og Hjartåsen kraftverk. En forlengelse av 132 kV linjen fra Ørtfjell – Storvoll for å ta unna krafta fra Messingåga kraftverk og Hjartåsen kraftverk har så vidt tiltakshaver kjenner til nettopp vært på høring. Dersom dette blir en realitet vil det, slik tiltakshaver ser temaet rundt nett oppover langs Dunderlandsdalen, være naturlig å vurdere en tilknytning av HKs 22 kV fordelingsnett mot den fremtidige transformatorstasjonen ved Hjartåsen kraftverk. Dette vil ha flere positive innvirkninger på HKs 22 kV fordelingsnett i Dunderlandsdalen, bl.a. økt forsyningssikkerhet og økt kapasitet. Tiltakshaver mener en oppgradering av eksisterende 22 kV fordelingsnett mellom Storvoll (Hjartåsen kraftverk) til Randalsvollen vil være en løsning som bør vurderes nærmere. Fra Randalsvollen og innover Randalen til Sølvbekken kraftverk og Gubbeltåga kraftverk bygges ny kraftledning som tidligere omtalt.

12. Tiltakshavers sluttkommentarer

Ut fra de undersøkelser som er utført i influensområdet fra to forskjellige biologer, mener tiltakshaver at sjansene for å finne sjeldne / sårbare arter som blir negativt påvirket bør anses å være relativt små. Vi sitter igjen med temaene reindrift, fjellrev og INON som til en viss grad blir negativt påvirket. Men ut fra de avbøtende tiltakene som er foreslått for reindrift og fjellrev, samt at tiltakshaver er innforstått med å gi økonomisk kompensasjon til reindriverne for de ulemper utbyggingen vil medføre, mener tiltakshaver at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene slik at konsesjon bør innvilges til begge omsøkte prosjekter.

Når det gjelder temaet INON er imidlertid tiltakshaver sterkt kritisk til vektleggingen av de endimensjonale og avstandsbaserte kriterier som Fylkesmannen og Fylkesrådet baserer sin argumentasjon på. Tiltakshaver mener det må legges vekt på inngrepets *faktiske* påvirkning på omgivelsene. Svært begrenset innsyn fra de INON-berørte villmarkspregede områdene samt stor

avstand (7 – 8 km i luftlinje) fra planområdet til nasjonalparkgrensen, gjør at temaet ikke bør tillegges særlig stor vekt. For øvrige temaer er konsekvensene relativt ubetydelige.

Tiltakshaver har siden 2005 jobbet med utvikling av prosjektene Sølvbekken kraftverk og Gubbeltåga kraftverk. Rana kommune ble i tidlig fase orientert om planene og utbygger føler at samarbeidet med kommunen har vært meget bra. Kraftverkene vil produsere og omsette ca. 22,8 GWh ny fornybar kraft årlig og få tilsvarende inntekter tilbake. Tiltaket er ønsket av regjerende myndigheter som sterkt har oppfordret til nettopp å utvikle og bygge slike kraftverk. Det vil bli lagt ned rundt 100 – 120 millioner kroner i investeringer og en slik utbygging vil gi betydelige positive ringvirkninger for lokalsamfunnet spesielt i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen. Kraftverkene vil bli eid av lokale og eksterne investorer samt Ranakraft AS som har 100 % lokalt eierskap, noe som styrker næringsgrunnlaget og bosettingen i Rana kommune.

Tiltakshaver er av den klare oppfatning at fordelene ved tiltaket klart overstiger ulempene og at det bør kunne gis konsesjon for å gjennomføre planene i hovedsak som omsøkt. Vi er glade for at prosjektplanene ikke har fått større negative kommentarer, og de ulike høringsuttalelsene er forsøkt tilfredsstilt i størst mulig grad.

Med vennlig hilsen

for

Ranakraft AS

Rune Sveinsen

Daglig leder

Mobil: +47 99 70 44 07

e-post: rune.sveinsen@fjellkraft.no

Vedlegg 1: Notat fra Ecofact datert 29.10.2013, Muligheter for avbøtende tiltak for fjellrev og reindrift ved kraftutbygging i Gubbeltåga og Sølvbekken i Rana kommune.

Vedlegg 2: Brev fra Mo Industripark AS til Helgelandskraft AS datert 16.9.2013.

Vedlegg 3: Endring til sideinntak vs. terskel / kanalisering.